

Djur är vänner, inte mat

Det finns en gammal Cree-lära: folket jagar inte älgen vårdslöst. Älgen ger sig själv till folket endast i tider av verkligt behov. Denna berättelse är mer än en legend – den är en vägledning. Den säger oss att djur inte är våra att ta efter behag. De är våra släktingar. När de ger sina liv är det en gåva. Och gåvor kräver tacksamhet, ödmjukhet och återhållsamhet.

Mänsklighetens historia förstod detta en gång. I århundraden var kött ingen daglig rättighet. Efter att människor slagit sig ned i ett jordbruksliv var djur medhjälpare för överlevnad: de gav mjölk, ägg och arbetskraft. Deras liv sparades, förutom under de strängaste vintrarna eller vid sällsynta firanden när gemenskapen krävde en fest. Kött var sällsynt och därför heligt. Att äta det innebar att hedra offrets tyngd.

Men vi gled isär. När välståndet växte förändrades köttet. Det blev en statusmarkör, en vara, ett sätt att visa makt. Det var inte längre sällsynt, utan rutin. Ändå har motstånd alltid funnits. Även på höjden av Europas renässans förklarade Leonardo da Vinci att han inte skulle göra sin kropp till "en grav för djurens lik". Hans vägran var mer än en egenhet; det var ett moraliskt ställningstagande. Han såg vad andra ignorerade: att ett liv som tas lättvindigt är ett liv som vanhedras.

Andra traditioner bar också på denna sanning. Buddhismen placerade medkänsla i centrum för mänskligt beteende – inte bara för människor, utan för alla kännande varelser. Att äta ett djur är att förlänga lidandet, att binda sig djupare till skada. Att avstå är att praktisera *ahimsa*, icke-våld i handling. Denna lära resonerar med Cree-berättelsen: liv får aldrig tas tanklöst.

Den moderna världen har till stor del övergett denna visdom. Under den stora depressionen och andra världskriget behandlade människor kött återigen som värdefullt, ransonerat, aldrig slösat. Men efter krigets slut ersattes hungern med överflöd, och återhållsamhet gav vika för överdrift. Köttkonsumtionen sköt i höjden. Köken blev tyngre, ekonomierna industrialiserades, och djuren förlorade den sista skärvan av värdighet. De "gav sig själva" inte längre. De tillverkades, förökades och slaktades i en skala bortom fantasin.

Förbundet bröts. Respekten löstes upp. Bandet mellan människor och djur kollapsade till exploatering.

Därför är jag vegetarian. Det handlar inte om trend eller mode. Det handlar om etik. Det handlar om att lyssna till rösterna som påminner oss – Cree-äldsten, renässanskonstnären, den buddhistiske munken – att djur inte är varor, utan följeslagare. Om jag inte behöver ta ett liv, vägrar jag att göra det. Min kropp ska inte vara en grav.

Djur är vänner, inte mat. Att leva efter denna sanning är att återställa respekt där den gått förlorad. Det är att hedra visdomen hos dem som kom före oss. Det är att förkasta en in-

dustri byggd på lidande. Och det är att stå för en framtid där älgen fortfarande går fritt, där dess gåva är sällsynt och helig, inte rutinmässig och missbrukad.